

Posudek oponentky diplomové práce

Jméno diplomanta: *Kirill Ščeblykin*

Téma a rozsah práce: *Pokušení neliberální demokracie v postkomunistické Evropě* (z celkem 65 stran je 51 stran textu, práce dále zahrnuje obsah, seznamy zkratk, literatury a dalších zdrojů, abstrakt v českém a anglickém jazyce a klíčová slova)

Datum odevzdání práce: 5. 11. 2019

Politický vývoj v postkomunistických zemích střední Evropy v třetím desetiletí od roku zázraků překvapil nejednoho politologa či právníka. Teprve s odstupem několika let, a bohužel i s rozšířením skupiny států, jež začaly sklouzávat od demokratického režimu k různým defektním demokraciím, vykrytalizovaly podrobné analytické studie, co se vlastně v Maďarsku, Polsku a v některých dalších zemích odehrálo a jak formální demokratické procedury umožnily oslabovat substantivní pojistky demokracie. Na tyto studie navazuje i předložená diplomová práce, pokouší se však jít ještě dál: zabývá se otázkou, zda termín „neliberální demokracie“ rozšířený zejména pod vlivem proslovu V. Orbána vystihuje charakteristiku vývoje v Polsku a v Maďarsku, anebo je to jen vypůjčená nálepka, která zakrývá hlubší erozi demokratického režimu.

Diplomant v obecné části práce stručně uvádí do kontextu koncepty zakotvené demokracie, neliberální demokracie a defektní demokracie. Teorie W. Merkela o kritériích pro rozlišování různých typů defektních demokracií pak představuje východisko pro zvláštní část diplomové práce, ve které se soustřeďuje na hodnocení vývoje v Maďarsku a v Polsku prizmatem uvedených kritérií.

Diplomová práce je logicky vystavěná, diplomant přehledně vysvětluje koncepty, s nimiž pracuje, jakož i výběr zdrojů, na jejichž základě posuzuje míru naplnění jednotlivých kritérií defektní demokracie. Jedná se zejména o studie mezinárodních organizací (Rada Evropy, OECD), ale i o soudní rozhodnutí reagující na některé právní aspekty úpadku demokracie v těchto zemích. Diplomant pracuje jak s českou, tak s množstvím zahraniční literatury a snaží se čerpat i z primárních pramenů. Vytknout by mu bylo možné poněkud stručné pojednání o aplikaci šestého Merklova kritéria, tj. míry svévole výkonu státní moci. Nejsem si jistá, zda to, že maďarská a polská vládnoucí strana formálně dodržuje právní rámec, který si předtím přizpůsobila pro své cíle, je dostatečnou zárukou zabránění svévolnému výkonu veřejné moci. Diplomant přesto dochází k závěrům, že v Polsku toto kritérium nebylo výrazněji porušeno a v Maďarsku „trpělo jistými závadami.“ Jinak se jedná o podrobnou práci,

kteřá se snaží vystihnout klíčové momenty právního a politického vývoje v těchto zemích svědčící o úpadku demokracie.

Po formální stránce by práci prospěla důkladnější jazyková revize, vyskytuje se v ní několik překlepů (např. Nejvyšší soud v Polku – str. 29) a neúplných vět, či chybí text poznámky č. 185.

K ústní obhajobě navrhuji otázky:

- 1.) Jaké důsledky má výsledná charakteristika obou režimů jako delegativních demokracií? Znamená to, že ve skutečnosti je těžiště problému jinde, než v zásazích do základních práv a svobod?
- 2.) Pokud má vládní strana v daných zemích pohodlnou většinu pro změnu právního a někdy i ústavního rámce, je možné výkon vládní moci hodnotit prizmatem mantinelů, které si sama pro sebe (a na druhé straně pro své politické odpůrce) nastavila?

Práci doporučuji k obhajobě a v případě jejího úspěšného průběhu navrhuji hodnocení výborně.

V Praze dne 27. listopadu 2019

.....
doc. JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D.